

Handläggare: Gunilla Jalmansson
Telefon: 08-508 12 311

Till
Södermalms stadsdelsnämnd
2010-08-26

Yttrande över Socialstyrelsens tillsyn av Sjöstadsgårdens vård- och omsorgsboende

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner och överlämnar stadsdelsförvaltningens förslag till åtgärder vid Sjöstadsgårdens vård- och omsorgsboende till Socialstyrelsen.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Anders Carstorp
Stadsdelsdirektör

Jonas Wilhelmsson
T f Avdelningschef

Sammanfattning

Socialstyrelsen genomförde en tillsyn vid Sjöstadsgårdens vård- och omsorgsboende den 4 mars 2010. I tillsynsrapporten riktar Socialstyrelsen kritik mot Södermalms stadsdelsnämnd för brister i den dokumentation som förs enligt Socialtjänstlagen och att det saknas ett system för att säkerställa att det finns tillräcklig bemanning på vård- och omsorgsboendena. Bristerna medför att enskildas rättssäkerhet och delaktighet inte garanteras. Stadsdelsförvaltningen kan till stora delar instämma i Socialstyrelsens kritik och redovisar vilka åtgärder som genomförts och kommer att genomföras. Bland annat har nya genomförandeplaner upprättats av utföraren, som granskats av stadsdelsförvaltningen.

Bakgrund

Socialstyrelsen genomförde en tillsyn den 4 mars 2010 på våning två på Sjöstadsgårdens vård- och omsorgsboende. Tillsynen begränsades till att omfatta den del av verksamheten som bedrivs enligt 13 kap. 1 § socialtjänstlagen (SoL). På våningen bor 16 personer med behov av stöd, omsorg och omvårdnad till följd av demenssjukdom. Verksamheten drivs sedan den 1 november 2009 av Vingslaget Omsorg AB på uppdrag av Södermalms stadsdelsnämnd.

Socialstyrelsen begär ett yttrande från Södermalms stadsdelsnämnd senast den 2 juli 2010 där det framgår hur bristerna ska åtgärdas. Stadsdelsförvaltningen har av Socialstyrelsen begärt förlängd svarstid till den 27 augusti och fått detta beviljat.

Ärendet

Tillsynen genomförs utifrån nationella bedömningskriterier som är ett bedömningsverktyg som utgår från gällande lagstiftning och normering.

Socialstyrelsen har gjort tillsyn av följande ansvarsområden:

- Planering och styrning
- Personalens kompetens
- Omsorgens innehåll
- Handläggning och dokumentation
- Intern och extern samverkan

Därutöver har enkäter om insatsernas innehåll lämnats till de 16 personer som är bosatta på våning två på Sjöstadsgården.

Stöd för Socialstyrelsens bedömning enligt lagstiftning och föreskrifter redovisas i tillsynsrapporten, se bilaga 1.

Ärendets beredning

Detta ärende har beretts inom avdelningen för äldreomsorg. Stadsdelsförvaltningen har haft samråd i ärendet med Vingslaget Omsorg AB. Stadsdelsnämndens pensionärsråd har haft möjlighet att lämna synpunkter i ärendet på sammanträdet den 17 augusti.

Förvaltningens synpunkter och förslag

De bedömningskriterier Socialstyrelsen använder är indelade under ansvarsområden och är övergripande både avseende verksamhets- och individnivå.

Enligt avtalet mellan entreprenören, Vingslaget Omsorg AB, och Södermalms stadsdelsnämnd ska den sociala dokumentationen ske i det datorbaserade dokumentationssystemet ParaSol. Vid överlämnandet av verksamheten till en ny utförare ska nya beställningar lämnas och nya genomförandeplaner upprättas. Fyra gånger per år har förvaltningen planerade och protokollförda avtalsuppföljningar med de verksamheter som drivs på entreprenad.

Med anledning av tillsynsrapporten gjorde förvaltningen ett besök den 14 juni på Sjöstadsgården och träffade verksamhetschef och biträdande verksamhetschef för en genomgång av tillsynsrapporten och vilka åtgärder Vingslaget Omsorg AB kommer att vidta för att förbättra de brister som finns i verksamheten.

Tillsynen genomfördes fyra månader efter överlämnandet av driften av verksamheten till Vingslaget Omsorg AB. Det är en förhållandevis kort tid som entreprenören har haft ansvar för verksamheten och de har därför under den första tiden arbetat utifrån de genomförandeplaner som stadsdelsnämndens egen regi upprättade före överlämnandet. En orsak till att entreprenören vid tillsynen ännu inte gjort nya genomförandeplaner beror bland annat på tidsaspekten, inte uppdaterade beställningar och en IT-teknik som inte fungerat. De beställningar som överlämnades till entreprenören var aktuella när den enskilde flyttade in på vård- och omsorgsboende och har därefter inte uppdaterats då besluten inte är tidsbegränsade.

Svarsfrekvensen på Socialstyrelsens enkätfrågor till de boende är mindre än hälften och flertalet är besvarade av anhöriga. Förvaltningens bedömning är att det är svårt att dra några entydiga slutsatser för hela våningsplanet av inkomna enkätsvar.

Planering och styrning

Socialstyrelsens bedömning

Då genomförandeplanerna inte beskriver hur och när samtliga insatser ska genomföras hos den enskilde saknas underlag för att bedöma om verksamheten har den bemanning som behövs för att garantera god kvalitet i omsorgen. Socialstyrelsen förutsätter att nämnden försäkras om att det finns den bemanning som behövs för att utföra socialtjänstens uppdrag.

Socialstyrelsen understryker nämndens ansvar för att rutinerna för hantering av klagomål samt fel och brister är kända och används i det systematiska kvalitetsarbetet.

Förvaltningens åtgärder

Entreprenören har i en åtgärdsplan till förvaltningen utlovat nya genomförandeplaner för samtliga personer som ska vara inskrivna i det databaserade dokumentationssystemet ParaSol senast den 1 augusti 2010.

Förvaltningen har granskat fem nya genomförandeplaner och bedömer att de uppfyller de krav som ställs på dokumentation enligt SoL. Genomförandeplanerna utgår från beställningarna och beskriver behovet av omsorg under hela dygnet. Den service och omvårdnad som ska genomföras finns beskriven och så även hur och när det ska göras och vilka delmål som ska uppnås. Granskningen av dokumentationen fortsätter under hösten i samband med förvaltningens uppföljningsmöten med entreprenören.

En bedömning av den bemanning som behövs kommer att göras utifrån de nya genomförandeplanerna.

Förvaltningen kommer också att följa upp att inkomna klagomål och fel och brister tas upp i entreprenörens kvalitetsgrupp och används i det pågående kvalitetsarbetet och att anhörrådet/förtroenderådet får information om detta arbete.

Personalens kompetens

Socialstyrelsens bedömning

Socialstyrelsen konstaterar att verksamheten arbetar för att utveckla omsorgspersonalens kompetens så att den motsvarar de krav arbetsuppgifterna ställer.

Socialstyrelsen utgår från att nämnden försäkrar sig om att personal med arbetsledande uppgifter som har annan högskoleutbildning än socionom, social omsorg eller motsvarande, har tillräcklig kunskap om socialtjänstlagen, dess intentioner och tillämpning.

Förvaltningens åtgärder

Enligt uppgifter från entreprenören är i dagsläget andelen omsorgspersonal med undersköterskekompetens högre än då tillsynen genomfördes och att målet är att ytterligare öka andelen personal med adekvat utbildning. Förvaltningen kommer under höstens uppföljningsmöten att följa upp omsorgspersonalens utbildningsnivå.

Under höstterminen 2010 kommer verksamhetschefen att gå en kurs om 7,5 poäng, ”Rättssäkerhet och kvalitet i social omsorg”, på Ersta Sköndal högskola”.

Omsorgens innehåll

Socialstyrelsens bedömning

Socialstyrelsen finner brister i de enskildas möjlighet till delaktighet. Det framgår inte av den sociala dokumentationen om och hur den enskilde/företrädare varit delaktig i planeringen av hur beviljade insatser ska genomföras.

God omsorg och service karaktäriseras av att den enskilde kan bestämma över så mycket som möjligt i sitt eget liv och ha inflytande över omsorgens dagliga innehåll.

Socialstyrelsen vill uppmärksamma det särskilda ansvar nämnden har att försäkra sig om att även personer med nedsatt förmåga till kommunikation får sina behov tillgodosedda.

Förvaltningens åtgärder

Entreprenören har en anställd demenssjuksköterska som handleder personalen i validation och reminiscens, som är metoder för att kommunicera och förhålla sig till personer med diagnosen demens. Förvaltningen kommer under höstens uppföljningsmöten att följa upp att personalen får kunskap om olika alternativa kommunikationsformer och begära en sammanställning av personalens individuella kompetensutvecklingsplaner.

Vid upprättandet av de nya genomförandeplanerna ska den enskildes och/eller den anhöriges delaktighet bekräftas med en signering. Alla som har förmågan kvar att skriva kommer att underteckna dokumentet. Endast anhöriga med en fullmakt har rätt att underteckna. Förvaltningen kommer vid den fortsatta granskningen av de nya genomförandeplanerna bland annat titta på signeringen.

Handläggning och dokumentation

Socialstyrelsens bedömning

Det finns brister i den sociala dokumentationen som medför att den enskildes rättssäkerhet inte garanteras. Socialstyrelsen finner vid granskningen att nämnden inte har försäkrat sig om att personal som svarar för det praktiska genomförandet av insatser har tillgång till uppgifter som är nödvändiga för att kunna planera och genomföra insatserna på ett ändamålsenligt sätt. Utföraren har inte upprättat en planering av vilka insatser som ska genomföras, när, av vem och på vilket sätt. Den enskildes delaktighet i planeringen av genomförandet av beviljade insatser är inte säkerställd.

Beslutet om särskilt boende är ett rambeslut där det inte framgår vilka hemtjänstinsatser den enskilde behöver. Bedömningen av den enskildes behov överlämnas till personalen. Den enskildes önskemål måste därför efterfrågas och dokumenteras och därmed utgöra grunden för genomförandeplanen.

Förvaltningens åtgärder

Från och med hösten 2009 finns inom beställarenheten en biståndshandläggare som har i uppdrag att göra individuppföljningar med alla södermalmsbor som bor på vård- och omsorgsboenden. En genomgång av de personer som bor på Sjöstadsgårdens vård- och omsorgsboende kommer att prioriteras. Uppföljningarna ska resultera i att den enskilde får rätt stöd i förhållande till sina service- och omvårdnadsbehov. Beställningarna ska granskas och vid behov uppdateras så att uppgifterna om den enskilde är aktuella.

Vid Stockholms stads övergång till nytt IT-system förstärktes IT-tjänsterna och idag fungerar IT-systemen ute i verksamheterna. Personalen har under våren 2010 gått på utbildning i dokumentation och fortsätter med detta under hösten. Det pågår ett arbete med att skriva in de nya genomförandeplanerna i ParaSol. Slutdatum för införandet är satt till den 1 augusti 2010.

Förvaltningen har granskat de nya genomförandeplanerna där nu insatserna som ska genomföras finns beskrivna och hur och när det ska göras och vilka delmål som ska uppnås. Genomförandeplanerna utgår från beställningarna och den enskildes och/eller den anhöriges delaktighet och inflytande över omsorgens innehåll framgår av genomförandeplanerna. Granskningen av dokumentationen fortsätter under hösten i samband med förvaltningens uppföljningsmöten med entreprenören.

Samverkan

Socialstyrelsens bedömning

Samverkan fungerar såväl externt det vill säga med den beställande myndigheten som internt mellan olika yrkeskategorier och mellan olika arbetspass.

Socialstyrelsen påtalar att nämnden behöver upprätta rutiner där det framgår vem som har ansvar för samarbetet kring den enskilde och hur det ska gå till och vem som har huvudansvar för informationsöverföringen.

Förvaltningens åtgärder

Beställarenheten inom avdelningen för äldreomsorg har bjudit in entreprenören till ett möte för att diskutera samverkan och utifrån diskussionen upprätta skriftliga rutiner för samverkan och informationsöverföring, se bilaga 2.

Bilagor

1. ”Tillsyn av Sjöstadsgårdens vård- och omsorgsboende enligt 13 kap. 1 § socialtjänstlagen (SoL)”. Dnr 9.1-10873/2010
  2. ”Rutiner för samarbete och samverkan mellan beställare och utförare vid Sjöstadsgårdens vård- och omsorgsboende”
-